

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției. Concursuri, inserțiuni și axele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

† Ioan Mețianu

Biserica ortodoxă română din regatul ungar e în jale. Joi la orele 5 d. a. a trecut la cele eterne personalitatea patriarhală a arhiepiscopului și metropolitului nostru Ioan Mețianu. Ne închinăm înaintea grației dumnezeiești care ni-l'a dat spre întărirea bisericii să ne supunem voinței ce ni-l'a luat când eră mai mare lipsă de a avea păstor.

Din preot de mir l'au ridicat calitățile lui extraordinare la cea mai înaltă treaptă a profeției și i-a dat toiagul ocârmuirii sufletești a Românilor ortodoci din regatul ungar.

Agerimea minții, energia de oțel și farmecul exteriorului au fost calitățile ce i-au dat puterea creatoare.

Pe noi ne atinge îndoit de dureros pierderea, căci noi n'am pierdut numai pe Metropolitul nostru, ci pe acela care 24 ani ne-a fost episcop, în vârsta când eră în plina putere a forțelor sale spirituale și fizice, din cari au isvorit creațiunile lui mari: seminarul diecezan, tipografia diecezană, fondul preoțesc și întreg complexul instituțiilor pe cari astăzi se zidește mai departe propășirea diecezei.

Eram pregătiți la acest sfârșit, căci vârsta patriarhală de 88 ani i-a slăbit puterile și se așteptă în tot momentul succumbarea. Cu toate aceste moartea lui a produs o sguđuire în suflete, cum rar se mai întâmplă. S'au renoit amintirile personale, s'a mișcat sentimentul de recunoștință pentru ce a făcut bine și toți simțesc înalta datorie de a-i da tributul onorurilor ce se dau oamenilor mari.

Cu inimă smerită ne rugăm la mormântul arhiepiscopului și metropolitului nostru. Punem pe acel mormânt cununa recunoștinței acestei foi de el întemeiată ca îndrumător al profeției și învățătorimei noastre. Ne împreunăm în durere cu toată suflarea din metropolia ortodoxă română.

Inmormântarea va fi în Sibiu, marți în 26 ianuarie (8 febr.) orele 10 a. m.: Preasfinția Sa dl nostru episcop diecezan Ioan I. Papp, care mereu l'a cercetat în decursul boalei sale în timpul din urmă, plecase deja miercuri să-l viziteze și așa a fost de față la ieșirea sufletului, al doilea părinte a lui. La înmormântare dieceza va fi reprezentată oficios printr'o delegație constituită din: protosincelul Roman Ciorogariu, asesorul consistorial Gheorghe Popoviciu, protopresbiterii Procopiu Givulescu, Mihaiu Lucața, diaconii Dr. Lazar Iacob și Ioan Cioara. Mai departe mirenii: Emanuil Ungurean, Petru Truția, Sava Raicu și Vasilie Goldiș. Dar precum știm e în plecare imensă lume la înmormântare.

Preas. Sa dl episcop Ioan I. Papp a emis următorul circular expedat tuturor parohiilor:

Nr. 310/1916 Pres.

Tuturor Preonoraților protopresbiteri și administratori protopresbiteriali și Onoratei prețimi din eparhia Aradului.

Dela metropolia noastră din Sibiu am primit astăzi știrea pe cât de tristă pe atât de dureroasă, că prea bunul Dumnezeu în sfaturile sale necuprinse de mintea omenească a aflat de bine a chemă la sine pe preaiubitul și prea demnul nostru arhiepiscop și mitropolit

IOAN MEȚIANU

carele cu mare prudență și cu rară prevedere a păstorit biserica noastră timp de peste patru decenii și adecă: dela 1875 până la 1898 ca și episcop al acestei eparhii, iar dela 1899 până astăzi ca arhiepiscop al Transilvaniei și mitropolit al Românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania.

1916
28
1828

Convinși fiind că la aceasta mare durere a întregii noastre mitropolii se asociază din suflet și clerul și poporul eparhiei noastre, de aceea, ca și prin fapte și astfel și în forme esteriore să dăm expresiune adânc simțitei noastre condolițe, dispunem precum urmează:

1. Numai decât să se arboreze flamura neagră pe toate bisericile și școlile.

2. În restimp de 6 zile după olaltă următoare să se tragă clopotele la toate bisericile noastre, ca de obicei după morți.

3. În restimp de 6 săptămâni, la toate liturgiile să se rostească și ectenia morților și să se pomenească numele fericitului arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu.

4. Într'una din sâmbetele celor 6 săptămâni să se țină parastas în toate bisericile noastre pentru odihna sufletului fericitului arhiepiscop și metropolit suspomenit.

Indatorăm în fine, pe P. T. protopresbiteri și administratori protopresbiterali, ca din aceasta dispoziție a noastră să distribue cu toată graba fiecărui oficiu parohial câte un exemplar spre știre și strictă acomodare.

După cari toate am rămas cu binecuvântare arhierescă

Arad, la 22 ianuarie (4 febr.) 1916.

Al vostru

de tot binele voitoriu:

Ioan J. Bapp m. p.

Episcopul Aradului.

Chemare la fapte creștinești.

Prăpastia războiului din zi în zi se adâncește și-și aruncă umbra sa asupra viitorului, care ni-se înfațesează în întunecimea mizeriilor ce au să urmeze după războiu. Intre aceste mai dureroasă este soarta ce așteaptă pe orfanii celor căzuți în războiu, odraslele generației viitoare.

Consistorul arhidiecezan din Sibiu a avut fericita idee se întemeieze în Sibiu un cămin, numit orfelinat, pentru adăpostirea și creșterea orfanilor rămași de oștenii noștri pe câmpul de luptă. În ședința plenară din 4/17 ianuarie sub prezidiul Esc. S. D. metropolit Ioan Meșianu a luat următoarea hotărâre:

1. Consistorul arhidiecezan decretează adunarea unui fond, pentru înființarea unui orfelinat în Sibiu.

2. În scopul acesta decretează inițierea unei colecte generale, admisă prin §-ul 96, litera 11, din Statutul Organic, și face apel la toți credin-

cioșii bisericeii noastre, prin oficiile protopresbiterale și parohiale.

3. Pentru studierea chestiei organizării orfelinatului, consistorul arhidiecezan esmite o comisiune, compusă din domnii: Ioan A. de Preda, Nicolae Ivan, Lazar Triteanu, Dr. Ioan Stroia și Victor Tordășianu.

4. Sumele adunate până acuma din inițiativă particulară și întrate la cassa consistorială, se iau în administrarea consistorului, ca bază a fondului pentru înființarea orfelinatului. (Fac cam 5000 cor.)

Nu suferă îndoială, că Statul se va îngriji în oarecare măsură de orfani, dar știut este că instituțiile statului nu sunt suficiente pentru acoperirea tuturor trebuințelor sociale, căci el este consumat de instituțiile organice a constituției țării, de armată, școli, colonizări, vămi, etc. și așa fără concursul organizațiilor sociale grosul orfanilor și între aceștia sigur ai noștri mai îndepărtați de centrele administrative — ar rămâne copiii nimănui expuși la risipirea de boale sufletești și trupești.

Orfelinatul din Sibiu înseamnă a lua orfanii de pe străzi, din ghiarele uzurarilor de suflete, din sarcina mlei maștere și a-i crește în frica lui Dumnezeu ca creștini buni pentru o viață productivă, ca printr'ânșii să se restaureze poporul românesc și moralicește și economicește. La vârsta potrivită copiii de genul bărbătesc crescuți religioși și intelectuali să fie dați la carierele alese potrivit înclinațiilor lor, economice, industriale, comerciale și intelectuale, tot așa și fetițele de harnice femei și bune mame.

Inte esul extraordinar ce s'a manifestat la lansarea apelului de contribuire e un bun augur, dar e mult până la un milion. La ajungerea acestei sume se recere concursul tuturor, mic cu mare, nu puțini cu sume mari, ci mulți cu sume mici; angajarea mulțimei va face milionul. De aceea să fie tot așa de bine primit filerul ca coroana, că din stropii de apă se fac valcelele și râurile.

Eram într'o societate de preoți. Uite ce scop nobil, zise unul dintre preoți, dar mă cuprinde groaza, că nu vou putea colecta dela ai mei. În comuna mea mică s'a înscris peste 60.000 cor. Împrumut de stat, dar când e vorba de scopuri bisericesti nu dau nimic. Nu dați la popa nimic, zic intriganții și poporul îi ascultă, nu dă nimic. Nu știu ce-i asta fiind preotul năcăjit. Ba eu știu ce-i a mea, reflectă celalalt preot, dela toată casa coroana, atâta fac. Adevărat că cu multe rugămintele, dar în fine ne-om pune la lucru să-i luminăm și ne vor ascultă. La noi așa merge. Doar am făcut cu ei decând sunt acolo 8 pătrări de pământ și acum avem un fond mare de bu-

cate ce se desfoală surprinzător de mare. Vorba vine apoi: pe listele notarilor dau, căci notarul are în mâni interesele lor, cu recvirări, cu serviciu de lucru și militar și câte toate nevoi ce vin pe sat și apoi în împrumutul de stat își vede bine plasat banul, conlează la câștig. Va să zică, interesul poartă fesul, ori mai ca la noi zis: cu inima'n pungă.

Ambii preoți și cel cu parohienii renitenți și cel cu parohienii darnici, sunt preoți harnici, cari predică, țin serviciile divine cu sfințenie, catehizează, cu un cuvânt preoți devotați misiunii lor pastorale, și sunt în apropiere cu satele lor. De unde dar deosebirea dintre simțul altruistic a unei și a celeilalte comuni? Am luat la analiză trecutul mai îndepărtat, denaintea preoților actuali a acestor parohii și am aflat, că parohia renitentă a fost mai slab păstorită, din deferență față de cei morți nu analizăm acea slăbiei și școala a fost numai un abc, fără creștere reală pentru viața noastră națională bisericească, așa a copleșit-o influențele streine, oamenii s'au materializat, cum s'ar zice; iar parohia darnică a fost mai bine păstorită. Adevărat, că nici preoții bătrâni de aici n'au avut spirit de inițiativă socială, dar în cele sufletești au trăit numai pentru biserică și înșiși și-au crescut frumos familiile lor. Școala n'a fost un simplu drilagiu de abc, ci școala pregătirei pentru viață. Nenorocirea preotului din comuna renitentă a fost, că a ajuns într'o parohie neglijată, în ogor plin de spini și polomidă, care numai cu stăruința de fer a preotului și a învățătorului, va putea fi curățit în vreme îndelungată; iar preotul din parohia darnică a ajuns în agră bine cultivat unde a prins rădăcini sămânța inițiativelor sociale și unde școala condusă de un învățător, care nu sparie copiii dela școală cu abc de pe păreți, ci le dă elementele de muncă și de judecată reală a vieții naționale bisericești. Iată așa îmi esplic eu deosebirea între parohienii renitenți și darnici.

În viața publică n'a ajuns la înfăptuire principiul: *prin noi înșine*. Așa a rămas poporul la esplicația literară a promisiunilor cu cari i-se solicită votul, la obișnuința de a profita din frământările vieții publice și a nu da unde binele public reclamă jertfa socială ca prin reale instituțiuni să ne creăm noi înșine așezăminte de existență națională. Aceea ce a fost scris până acum numai pe steagul Tribunei libere, deviza: prin noi înșine, trebuie de acum înainte se fie glasul obștesc al cugetătorilor de pe amvon, catedră, de pe tribuna vieții publice, din întruniri sociale, pretulindenea unde doi sau trei se întâlnesc în graiul românesc.

Suntem însărcinați cu păcatele trecutului de sub ierarhia sârbească și a corupțiilor politice.

Trebuie să ne dăm seamă de aceste păcate ereditare la cari se mai adauge acum și corupția sufletească a tinerei generații prin două culturi. Aceste păcate ereditare inveninate de importurile unei culturi ireligioase bântue clerul și poporul deopotrivă. Și de aici nu e alta scăpare decât un regim conștiu și tare pentru închegarea sufletelor într'o cultură creștină. Noi trebuie de nou să ne încreștinăm ca să fim buni bisericieni și români. Va mai trebui să moară cineva pentru noi, ca să ne rescumpere a doua oară de sub păcatul nostru ereditar.

Păcatele aceste ale trecutului și ale prezentului ne vor împedeca în misiunea noastră umanitară pe urmele războiului. Vom întimpina inimi împetrite, cari nu se vor muia la glasul durerilor și ne vor răspunde cu hulă și ocară când li vom chema la datoria lor creștinească. Dacă va fi să suferim, să nu ne descuragem, căci pentru binele obștesc suferim. Exemplul nostru de abnegațiune va fi dovada că vremile mari crează caracterele mari pastorale.

Bine înțeles cu orfelinatul nu s'a sfârșit opera de salvare de sub urmele dezastruoase ale războiului. Alătura de orfani va trebui să ne îngrijim, de ologi, de văduve și de atâtea neputințe ce vor urma. De aceea să se înceapă cu pregătirea sufletelor cu toate mijloacele pastorale și cu tot impulsul dat din școală, căci nu e vorba numai de ajutor momentan, ci de temelii altruiste sociale inerente religiunii creștine, nu de un sentimentalism trecător, ci de o reală înfăptuire a preceptelor creștine.

Ofrandelile ce incurg din belșug la primul cuvânt de chemare sunt zorile speranței, că va intra în conștiința oamenilor noștri datoria faptelor creștinești. Dumnezeu facă să fie așa.

Nr. 12,565 Plen.

Apel

cătră toate oficiile parohiale și protopresbiterale din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei.

De câte ori mi-am îndreptat glasul arhieresc cătră onorata preoțime și prin ea cătră poporul nostru dreptcredincios din arhidieceză, am fost povățuit de gândul cel mai curat de a pune temelii puternice și baze solide la întărirea noastră culturală și morală, ca să putem sta cu fruntea senină înaintea posterității, care ne va judecă după faptele noastre.

Și am avut multă mângăere sufletească văzând, că glasul meu a fost ascultat, preoțimea și poporul nostru au înțeles nevoile vremii și mai ales la zidirea bisericeii catedrale, a înființării

fondului cultural și a seminarului arhidiecezan cu abnegație creștinească au jertfit cu obolul lor, ca să ridicăm aceste temple ale moralei și culturai creștine și să ne apropiem tot mai mult de principiile depuse în etica creștină, — perfecționarea și apropierea de cel ce este însăși perfecțiunea, de fiul lui Dumnezeu, ale cărui învățături propoveduim.

De data aceasta încă adresez glasul meu către toți fruntașii vieții noastre publice, dar mai ales către cei ce i-a binecuvântat Dumnezeu cu averi pământești, apoi către onorata noastră preoțime și învățătorime, care-și mulțamește partea onorifică numai instituțiilor noastre bisericești, către institutele noastre bisericești, către institutele noastre financiare și în fine către întreg poporul meu iubit ortodox și către văduve și femei bine situate, ca toți și toate să pună câte o petricică la o nouă instituție culturală și filantropică ce voim să facem aici, în Sibiu, centrul mitropoliei noastre. Toate popoarele culte au astfel de așezăminte, și nouă nu ne mai este permis să rămânem înapoia lor.

E vorba de un Orfelinat românesc și creștinesc, ce Consistorul nostru plenar a decretat să înființăm și susținem aici în Sibiu, și încă cu posibilă grabă. Orfanii după cei căzuți în războiu ridică mâinile lor nevinovate către Tatăl cel cereș și reclamă ajutor. Cine le va putea da creștere, hrană, îmbrăcăminte, dacă nu biserica, și prin ea totalitatea fiilor ei rămași în viață, cu puțină avere și cu dar de mână? Cine îi va putea ocroti mai ales pe aceia, cari au rămas câte 4—5—6 sub grija unei mame văduvite, slăbită trupește și istovită de durere, — dacă nu noi, cei ce suntem datori să fim milostivi și cu îndurare față de cei nenorociți și în dureri?

Eată deci, onorată preoțime, un nou teren, ce ni-se deschide de a face binele, de a ocroti și milul pe toți cei ce azi au pierdut pentru Tron și patrie pe părintele lor iubit.

Pentru a premerge și eu cu un modest exemplu, ofer deastădată și din parte-mi suma de 3000 cor. adică trei mii coroane. Onorata preoțime va publica în duminica proxima acest apel, și apoi umblând și pela casele poporenilor să adune oferte în bani, pentru de a crea fondul neatacabil pentru înființarea orfelinatului.

Cu cât fondul va fi mai mare, cu atât mai multe lacrimi vom șterge de pe fețele celor ce plâng, și cu atâta mai mare ușurință vom face văduvelor celor căzuți pe câmpul de luptă.

Oferte mari și mici sunt bineprimite: săracii să contribuie cu obolul lor, bogații din prisosință, și toate sunt a se introduce în consemnarea de sub % iar numărul realizat cu lista aceasta să se tranșeze cassei arhidiecezane până la 6/19

martie a. c., ca să putem da seama sinodului nostru arhidiecezan și să luăm dispoziție pentru cât mai grabnică înființare și deschidere a orfelinatului.

Nu zidiri vrem să ridicăm, căci de acele avem spre scopul acesta, ci mijloace de întreținere, de creștere și de lumină, drept ce vom controla cu toată rigoarea, încât cei chemați ai noștri au fost la culmea chemării lor și au împlinit poruncile bisericești cu toată sfințenia. Mai nădăduim, că exemplul nostru îl vor urma cu timpul și alte centre culturale.

Implorând darul celui de sus asupra tuturor celor ce cu inima curată vor contribui spre acest scop sfânt și mareț, cu binecuvântare arhierască am rămas

Sibiu, 4 ianuarie 1916

Al vostru

de tot binele voitor:

Ioan Mețianu,
Arhiepiscop și Metropolit.

Un descoperitor.

Sigur, că va mai trece multă apă pe Dunăre, până vom avea și noi românii candidați serioși la premiul Nobel. Nu se va pomeni încurând, ca vre-un român să mănca ceapa ciorii și se meargă la unul din poli pământului, ca să facă studii. E foarte natural și potrivit cu gradul nostru de cultură, că noi până astăzi producem descoperitori mai modești, cum este și fericitul întru Domnul Dimitrie Machi Ardelean. Modestul notar dela sat cu pregătire preoțească a avut ochi buni și nu odată va fi observat, că în biserica noastră, deși caracterul ei ar trebui să fie vesel și deschis, e multă tristețe și melancolie. Nu-i va fi scăpat din vedere omului inteligent, care și-a petrecut viața la sat, că poporul nostru e înzestrat dela natură cu atâtea însușiri bune și totuși dânsul e așa de neajutorat în lupta existenței. A văzut bine notarul nostru lipsa bisericești noastre strămoșești și a nimerit bine mijlocul prin care se vor putea acestea sană în mare parte. O grozav de mare putere reprezintă arta oratoriei, faptul acesta îl putem experia începând dela tentațiunile agenților de asigurare până la cuvintele celebre ale lui Cicero și ale lui Ioan Gură de aur. La toate popoarele e necesar să se cultive puterea cuvântului, dar mai evidentă e lipsa oratoriei la o națiune unde flecăreții și vorbăreții fac un contingent respectabil. Laudă și recunoștință vecinică i-se cuvine lui Dimitrie Machi Ardelean, căci dânsul a făcut o descoperire frumoasă în lumea noastră cam superficială și cam chaotică. Oratorie adevărată ne trebuie în biserică, care să șteargă minciuna, fățarnicia și superficialitatea din sufletele noastre. Biserica noastră strămoșească trebuie rehabilitată, ea trebuie pusă iarăși la locul ei de trunte, de pe amvoanele ei prin ajutorul lui Machi Ardelean și al altor mecenai nobili ca și dânsul, trebuie se curgă o oratorie, care se aline, se înalțe, se mângăie, se însuflețească, *dară să și usture până la măduva oaselor când e de lipsă.*

Din nefericire activitatea noastră culturală în deceniile din urmă a avut de scop nu studiarea și scărmanarea noastră proprie pe toate terenele, ci a străi-

nilor. Vecinic ne-am ocupat cu întrebarea, cum sunt alte națiuni, însă aceea ce ar fi fost mai esențial și de mai mare valoare pentru viitorul nostru întrebarea, că cum suntem noi, cum prospeziază internul nostru, am neglijat-o cu desăvârșire. Incetul cu incetul ne-am dat la periculosul obicei, de a trăi din complimente, din făgăduințe și nu din cultivarea propriilor noastre forțe sufletești. Până am ținut adunări festive și am declamat discursuri frumoase, cari foarte ușor se pot alcătui în ziua de astăzi, pe țaranul nostru l-a ruinat acasă *ignoranța, beția și procesele, dar mai ales procesele*. Până când ne-am îndreptat atențiunea exclusiv asupra pericolelor externe, ne-au crescut peste cap pericolele interne. Subt flamura devizelor frumoase și bineșunătoare, s'au adunat și oameni de aceia, cari au avut inima în stomac. Incetul cu incetul am ajuns la senzibilitatea omului morbos, incurabil, căruia nu-i este permis să-i mai spună nici un adevăr și biserica, marea noastră veghetoare asupra curățeniei moravurilor unui popor a trebuit să tacă, pentru că „fiii oamenilor” amenințau cu marea lor putere, dar mai ales cu dorul de răsbunare înverșunată.

A sosit însă în fine vremea cea de pe urmă, când și la noi va trebui să se pornească un curent de înșănătoșare. Biserica va trebui să muncească din toate puterile, dar numai în direcția care îi compete ei. E vremea supremă să ne desbarăm de greșala de a pune în cărua bisericii toate problemele, iar noi stând de-o parte să facem pe criticii răutăcioși. Să ne împărțim frățeste rodirile, cojoacele să le lăsăm pe seama cocarilor, opincile pe seama cocarilor, morboșii pe seama medicilor, procesele și dreptatea pe seama advocaților, iar biserica așa precum a fost intențiunea întemeietorului ei, Domnul nostru Iisus Hristos, pe seama preoților. Fieștecare să se perfecționeze în ramura sa și se înceapă critica severă dela munca sa proprie. Va trebui să conducem ori cât am fi de riguroși și de sceptici că biserica și slujitorii ei nu se pot extinde asupra întregului teren de muncă. Științele sociale se bucură astăzi de o deosebită înflorire și descopere o mulțime de izvoare și mijloace din care și prin care se poate înălța un popor. Amvonul singur, prevestim înaintea, că nu va face minuni, dacă nu vom începe munca și din altă parte. Inteligența noastră trebuie să-și aprofundeze puțin munca sa.

Rari, dar foarte rari, sunt în literatura noastră studiile cari să se ocupe cu diferitele instituțiuni și întocmiri de viața ale altor popoare mai înaintate decât noi în cultură. Câte modele și îndemnuri de activitate socială și culturală nu se pot culege din viața acestora. Dacă e adevărat că preoțimea noastră nu a predicat sau mai bine zis nu a avut prilejul să se cultiveze din destul în privința aceasta, nu e mai puțin adevărat, că și inteligența noastră ceealaltă nu prea a eșit dintre cei patru pereți și s'a mulțumit de a se reogândi vecinic pe sine în diferitele noastre ziare și reviste și acolo nu prea. Adevărul trebuie restabilit întreg, nu numai preoțimea a fost inactivă în o privință, ci întreaga noastră inteligență, cu toți am făcut numai o înaintare pe loc. Așa că atunci când e vorba de muncă să zicem cu toții „mea culpa” și să ne punem în mișcare dela Vlădică până la opincă. Semințele ce le aruncă biserica, numai atunci pot aduce roade mulțumitoare, dacă agrul Domnului e bine pregătit, cine samănă în spini a spus-o însuși Mântuitorul lumii, săvârșește lucru zădărnice. Muncii superioare a predicii trebuie să-i premeargă o muncă dură, care fără milă să scoată la suprafață toate scăderile noastre și să indice cu cu-

menție mijloacele de îndreptare. O muncă uriașă care nu se poate săvârși de pe amvon, pentru că nu se potrivește cu caracterul lui. Va trebui să pună la locul lor pe oamenii noștri a căror uriașe proporții se compun din superficialitate și din închipuire. Numai așa eșind din babilonia în care zacem vom putea să producem efecte cu predica care naturalmente e legată de un anumit grad de cultură și de sănătate sufletească. Numai spărgând mai întâi terenul culturii noastre cu pluguri grele și aducându-l în bună rânduială, ne vom putea apuca de grădinarit. Dimitrie Machi Ardelean a făcut începutul cu cuvântul și cu fapta, rămâne să ne alăturăm acestui brav suflet și puiind vorbele frumoase la o parte, să ne apucăm de munca prozaică, pentru că toate sunt degeaba, în noi însine zac germeii înălțării și ai decăderii.

X.

Augmentarea fondului preoțesc.

O problemă aceasta, carea a preocupat forurile noastre bisericesti chiar dela înființarea fondului. Că o aduc acum de nou în discuție, o fac aceasta, pentru că precum războiul mondial în alte direcțiuni a scos la suprafață multe necesități, întocmai și nouă ne impune îndoită încordare ca să putem răspunde îndatoririlor și să asigurăm o „subsistență mai cinstită preoțimei noastre, carea nu s'a putut pune la adăpostul speculației în acestea vremuri grele, ci mai vartos a căutat să-și împlinească datorințele patriotice. Flăcăii noștri împodobiți cu flori și cu cântări războinice pe buze de noi au fost însuleții; noi le-am legat la inimă onoarea neamului; noi am preamărit moartea eroică; noi am sădit în inimile lor credința, că pe pământul udat de sângele lor la primăvară lăcrămiore vor povesti despre faptele lor vitejești și zefirii vor adia dulci cântări despre faptele lor mărețe. Cu asemenea merinde au plecat voinicii noștri „și nu eră, zău, nimănu în pept inima rece”. Elocvent vorbesc despre aceasta victoriile strălucite repurtate de fiii neamului nostru.

Cu un cuvânt ne-am făcut noi preoții datorința, ca tot atâtea sentinele, pe deasupra am dat jertfă pe înșiși fiii noștri, cari ca ofițeri combatanți au stors admirația căpeteniilor militare, din partea cărora au fost încărcăți cu laude, iar decorațiile strălucitoare de pe piepturile lor vorbesc despre eroismul neîntrecut al floarei acestui neam. Am făcut totul pentru cauza sfântă a monarhiei, am adus sacrificiile cele mai mari posibile, dar noi am rămas cu ceștialți membri ai familiilor noastre istoviți de greutatea neașteptate și sărăciți de vremile urgisite. Ogoarele noastre, cea mai însemnată parte a dotației noastre, rămas-au părăsite și nelucrate, că nu eră aurul cu care să plătești lucrătorii. Mulți dintre noi au prins ei înșiși coarnele plugului și s'au făcut simpli lucrători de pământ, dar lipsa a fost mai mare forță, că familiei pâinea de toate zilele a trebuit să i-o asigurăm.

Astăzi starea noastră materială, pe lângă toate jertfele aduse, nu s'a îmbunătățit, iar glasurile noastre desnădăjduite au rămas. Tuturora li-s'a aiuns din zecile de milioane, numai tagma preoțească a rămas desconsiderată și nerăsplătită. Speranțele legate de aprecierea guvernului, pentru serviciile însemnate aduse pe altarul patriei, le-am pierdut, și acum nu ne mai rămâne alta, decât să ne vedem și mai departe de sărăcia noastră. Numai, nici în depărtatul viitor nu pot vedea o prosperare, pentru că sarcinile acestui războiu tot pe

umerii noștri au să cadă, criza economică își va desfășura aripile și mai departe peste capetele noastre și noi nu vom fi în stare să răspundem nici celor mai elementare trebuințe în urma scumpetei ce se va declara încă ani îndelungați.

Cu asemenea perspective ne gândim mereu la siguranța familiilor noastre. Când am plecat pe această cariera spinoasă, desigur, nu ne-am gândit la ascultarea de averi, ci conduși de gânduri curate dorința am avut să servim neamului, a cărui mântuire numai prin biserica noastră națională am văzut-o. Timpurile au dovedit, că aceasta este și aceasta are să rămână, cețalea noastră, de pe a cărei ziduri de granit rând pe rând cad toate săgețile. Ne-am silit să servim cu nobile intenții, conduși numai de interese superioare, dar indiferenți n'am putut rămâne pentru viitorul familiilor noastre. Reprezentanții autorizați ai noștri și-au spus cuvântul la locurile competente, că nu consideră terminate lucrările pentru asigurarea viitorului vrednicului păstor și a familiei lui. Exigentele timpului de astăzi reclamă îndoite jertfe, prin urmare o penziune maximală de 1600 cor. nu va fi suficientă pentru acoperirea celor mai arzătoare trebuințe.

Mărturisim pe de altă parte, că averea totală de astăzi, a fondului preoțesc de peste un milion și jumătate de coroane nici nu e în stare să suporte sarcini mai mari. Calculația a stabilit aceasta și așa nu avem să învinuim pe nimenea. Nici nu ne spargem capul cu recriminări, ci mai vartos ne gândim la o modalitate carea mai repede ar putea contribui la augmentarea fondului nostru preoțesc. O știu cu toții, că comunele noastre bisericesti contribuiesc la fondul regnicolar de penziuni învățătoresci cu sumele cu cari sunt toți învățătorii, cari sume noi vrând-nevrând trebuie să le luăm în preliminarele noastre, ba purtăm răspundere pentru regulata depunere. Cui servim noi preoții? Nu tot același neam și tot aceleași biserici? Cum dară se face, că noi nu suntem învredniciți de aceleași considerații?

Greșala iremisibilă, că atâtă vreme a trecut peste capul nostru fără ca să luăm în combinație contribuțiile regulate ale comunelor noastre bisericesti, este a noastră, a preoției. Nu e târziu însă să o reparăm și s'apropie vremea când la locurile competente ne vom putea ridica glasurile noastre pentru îndreptarea acestor emisiuni din trecut.

Suntem în pragul sinoadelor protopresbiterale și eu sunt de credința, că în fiecare tract protopresbiteral se va afla preot care să facă reclamarea în senzul, că fiecare comună bisericescă să fie îndatorată a contribui la fondul preoțesc cu cvota cu care e taxat anual preotul. Negreșit contribuirea va însărcina preliminarul bisericesc, dar ne dăm seama, că vor fi comune bisericesti cari n'au surplus aici, în care caz o trecem în sarcina preliminarului cultural. Concluzele aduse vor fi înaintate consistoarelor noastre eparhiale ca material neamănat de rezolvit pentru adunarea generală a fondului preoțesc. Aceasta adunare va modifica statutele sale în sensul dorit de preoție și aprobate apoi acestea de sinodul eparhial, s'a făcut un caz important pentru soarta acestei preoții muncită de nesiguranța viitorului.

Fără a supăra pe cineva, fixăm aci, că ce este dreptate pentru, unii nu poate fi nedreptate pentru alții. Muncim și ostănim în acelaș ogor, răsplata o așteptăm măcar numai în parte din aceleași isvoare, la abundența cărora conlucrăm cu mic cu mare.

Iancu Ștefănuț
preot.

Predică

În ziua a doua de Crăciun.

Nu gândiți că am venit să aduc pace pe pământ, nu am venit să aduc pace ci sabie.

Când iub. creștini stau în acest sfânt loc în sărbătoarea cea mai mare a lumii creștine, care o sărbăm întru amintirea întrupării lui Isus Hristos și îmi arunc privirea mea asupra voastră, cari în liniște serioasă cu multă trezie v'ați adunat aicea, ca să sărbătoriți aceasta sărbătoare, sufletul meu este cuprins de adevărată curcencie și fără voie îmi vine în minte sărbătoarea celui dintâi Crăciun, mi-aduc aminte de steaua strălucitoare a celor trei crai dela răsărit, de cântarea îngerilor, cari cântau: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunavoire.

Dar tocmai în aceea clipită, când sufletul meu își aduce aminte de mărirea celui dintâi Crăciun, înaintea ochilor mei se ivește o icoană plină de sânge, văd cum pruncii nevinovați din Vifleem sunt omorâți, aud țipetele pline de durere ale mamelor desnădăjduite, văd curgând sângele celor omorâți pentru legea creștină, simțesc atingerea rece a umbrelor mucenicilor și luând în mână cartea sfântă cu multă supărare cetesc în ea cuvintele: Nu pentru aceea am venit, ca să vestesc pace, ci sabie.

Iub. creștini! nu pentru aceea am stat în acest loc sfânt, ca să stric măreția sărbătorii de azi, ci mai mult să o ridic, drept aceea cuvintele mele zise mai sus, să nu jignească sufletele voastre, ci pătrunzându-le de însemnătatea zilei de astăzi să căutăm cu toții: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunavoire.

Iară, ca să vă pot face a înțelege pe deplin taina cuvintelor: n'am să aduc pace, ci sabie, vă rog să mă învredniciți de buna voastră ascultare.

Nașterea lui Isus Hristos luând în socotință stările de atunci au adus după cum El a zis pentru oamenii de atunci războiu.

Ca pruncul unui lemnar s'a născut în iesle, învătăcei și-a ales dintre oameni fără nici o trecere și putere lumească, pescari și vameși și zicea, că în locul întunerecului vechiu aduce lumină, în locul închinării la chipuri cioplite, închinăciunea unui singur Dumnezeu, în locul robiei sufletului vestește libertatea și că pe pământ va întemeia împărăția lui Dumnezeu.

Știm cu toții iub. creștini, cât de greu este a ne desbătiera de datinile în cari ne-am crescut, de credința ce am supt-o cu laptele mamei. Și lumea veche cu durere a tresăltat la schimbările ce-i aduceau învățăturile lui Isus Hristos, lumina nouă vestită de Isus vătăma ochii omenimei și preoții și împărații idolești de atunci temându-și puterea și tihna și nevrând a înțelege ținta venirei lui Isus și a învățăturilor lui, ridicat-au armă asupra învățăturilor celor noi și asupra vestitorilor ei și făcutu-s'au goană și omoruri. Întâmplatu-s'au ceea ce este scris la evang. Luca: Cinci într'o casă vor fi desbinați, trei în contra alor doi și doi asupra alor trei. Se va răscula părintele asupra fiului și fiul asupra părintelui.

S'a întâmplat așadar ceea ce a zis Isus, anume făcutu-s'a războiu, deshinare și sabie.

Dar oare aceasta a voit înțelepciunea d-zeească? Nu! Omenimea singură le-a făcut acestea din nepricepere. Dumnezeu a lăsat numai ca acestea să se întâmple spre a se curăți omenimea precum să curăță aerul prin tunete și fulgere. A lăsat să se întâmple ca ce-i rău

să piară și ce-i bun să se ridice și să trăiască în veci. Așa înțelegeți cuvintele „N'am venit să aduc pace pe pământ, ci sabie“.

Legea lui Isus, care el ne-o vestește este legea păcii. Iubește pe deaproapele tău ca pe tine însuși! ba iubește și pe dușmanul tău. Din aceste cuvinte cine poate scoate războiu și sabie? Pace vecinică a voit Isus să deie lumii, căci scris este: Săgeata, sabia și războirea o voiu perde de pe pământ. Drept aceea să sune cântarea sărbătorii Crăciunului: pe pământ pace și între oameni bunăvoire.

Precum înainte de asta cu 1915 de ani în Vifleem a căzut jertfă sute și mii de prunci inimei răutăcioase a lui Irod și s'a umplut văzduhul de țipetele și vaietele mamelor cari își deplâng-au pruncii periți de urgia omului răutăcios, astfel înainte de asta cu 1¹/₂ an inimi răutăcioase curmat au viața aceluși bărbat, care eră chemat, ca cândva să conducă la fericire soartea popoarelor țării noastre, în urma căreia s'a încins războiul ce curge de aproape 16 luni și care umplut-a de multă jale și întristare inimile mamelor, părinților și fiilor.

În această zi însemnată ce o sărbătorim astăzi, să ne ridicăm iub. creșt. inimile noastre, ca împreună să rugăm pe Tatăl cel ceresc, ca în scurtă vreme să întemeieze pe pământ adevărata pace și bunăvoire, care a fost înainte de războiu, punând capăt acestui războiu atât de groasnic pentru că „Mare este Domnul Dumnezeu nostru, împărat peste tot pământul și nu va lăsa Domnul pe poporul său și moștenirea sa nu o va părăsi, amin.“

După M. T.

Cornel Leucăția.

AVIZ!

Se aduce la cunoștința onoratului public, că în orele de după amiază, casa consistorială nu stă la dispoziția publicului.

Orele de oficiu sunt înainte de amiază: dela 8—12.

Administrațiunea casei consistorului diecezan gr.-or. român Arad.

CRONICA.

Necrolog. La 4/17 ianuarie 1916 a răposat veteranul preot ortodox român *Nicolau Magdu*, parohul Eciciei în etate de 81 de ani, stând în serviciul școlii ca învățător 16 ani, iar în serviciul bisericii ca preot 40 de ani. Activitatea pastorală mănoasă a acestui vrednic preot din generația celor ce acum se duc mereu, a fost încoronată la anul 1894 prin zidirea școlii confesionale, — un edificiu impozant cu 4 sale spațioase de învățământ, pe care l-a ridicat dânsul așezicând fără sarcini bugetare, azi mândria și fala comunei bisericești din Ecica. În mormântarea osemintelor sale s'a săvârșit la 7/20 ianuarie crt. prin protopopul tractual Mihaiu Păcățian asistat de preoții: *Vincentiu Petroviciu* din Toracul-mic, *Vasilie Medrea* din Banat-Comloș și preotul sârbesc din loc Sfetozar *Theodorovici*, fiind însoțit până la groapă de învățătorii și elevii școlii noastre și de întreaga comunitate bisericească, care l-a stimat și iubit ca pe un adevărat părinte. Odihnească-l Mantuitorul cu sfinții pe robul său și fie-i memoria binecuvântată!

A apărut

CALENDARUL DIECEZAN

pe anul 1916 ediția II.

— Cu numeroase ilustrațiuni. —

Prețul per exemplar 50 fileri. — Se poate comanda dela

Librăria Diecezană Arad

Strada Deák Ferenc Nr. 35.

Librăria diecezană din Arad are depozit bogat în cărți și revizite bisericești (potire, disc, ste-luță, candelă, cruci, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reparațiuni. Cereți catalog.

Căițe (căciuli) preoțești

pentru scutirea capului la serviciul în liber pre-cum și potcapii, se pot comanda la

— Librăria diec. din Arad. —

Bucata, din catifea, costă 7 cor. iar din stofă 5 cor.

— Potcapia, din catifea 7 cor. —

La comanda e a se indica măsura capului.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint chișă	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și neslujiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.